

Súd: Krajský súd Nitra
Spisová značka: 6CoPno/1/2021
Identifikačné číslo súdneho spisu: 4320205101
Dátum vydania rozhodnutia: 15. 10. 2021
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Marta Polyáková
ECLI: ECLI:SK:KSNR:2021:4320205101.1

Uznesenie

Krajský súd v Nitre, v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Marty Polyákovvej a sudkýň JUDr. Dagmar Podhorcovej a JUDr. Ingrid Doležajovej, vo veci starostlivosti súdu o maloleté dieťa: Q. K., nar. XX. XX. XXXX, bytom u matky, dieťa rodičov: matky - A. B., nar. XX. XX. XXXX, trvale bytom Z. XXX/XXX, V. Y., a otca - F. K., nar. XX. XX. XXXX, občan Q. republiky, bytom W. X/X/X, B., Y. republika, o návrhu matky na úpravu výkonu rodičovských práv a povinností k maloletému dieťaťu a návrhu matky na nariadenie neodkladného opatrenia, takto

rozhodol:

Odvolačný súd vyhlasuje, že nemá právomoc konať vo veci návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia.

Odvolačný súd konanie o nariadenie neodkladného opatrenia **z a s t a v u j e** .

odôvodnenie:

1. Súd prvej inštancie uznesením zo dňa 14. 04. 2021, č. k. 10P/139/2020-57 vo veci návrhu matky na úpravu výkonu rodičovských práv a povinností k maloletému dieťaťu vyhlásil, že nemá vo veci právomoc konať, konanie zastavil a o trovách konania rozhodol tak, že žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov konania. Toto uznesenie súdu prvej inštancie napadla v zákonnej lehote odvolaním matka a rozhodnutie doposiaľ nenadobudlo právoplatnosť, ani nebolo odvolaciemu súdu predložené na rozhodnutie o odvolaní matky.

2. V priebehu odvolacieho konania podala matka dňa 28. 09. 2021 návrh na nariadenie neodkladného opatrenia, na základe ktorého by bol maloletý Q. na čas do právoplatného rozhodnutia súdu v konaní o úprave rodičovských práv a povinností zverený do osobnej starostlivosti matky, zároveň bol upravený styk otca s maloletým tak, že by sa s ním stretával za prítomnosti matky v mieste trvalého bydliska matky každý páry týždeň v sobotu od 10:00 hod. do 12:00 hod. a zároveň, aby ho súd zaviazal prispievať na výživu maloletého sumou 100 eur mesačne. Svoje rozhodnutie odôvodnila tým, že s otcom maloletých detí žila v spoločnej domácnosti, avšak vo februári 2020 sa odsťahovala s maloletým synom na W.. Spolužitie sa rozhodla ukončiť a nevrátiť sa naspäť. Otec ich navštívil na území W. republiky v lete 2020 a pri stretnutí s ním opätovne otehotnela a z tohto vzťahu a narodila maloletá Q. XX. XX. XXXX na území W. republiky. Ona žije s obidvoma maloletými deťmi u svojich rodičov, otec prispieva na výživu maloletých detí sumou 100 eur na Q. a sumou 150 eur na Q.. Výživné neposiela pravidelne. Maloletý od septembra 2021 navštevuje materskú školu v obci S.. Z dôvodu, aby bola ustálená úprava, ktorú otec neuznáva, podala návrhu na úpravu rodičovských práv a povinností, avšak súd prvej inštancie konanie zastavil. Proti tomuto rozhodnutiu podala odvolanie, o ktorom doposiaľ nebolo rozhodnuté. Deti nechce pustiť s otcom, nakoľko nedodrží svoje slovo a nevráti jej ich. Keď už sa stalo, že napriek jej dohode syna nevrátil a musela ísť za ním do B.. Keďže deti nie sú zverené do jej osobnej starostlivosti, žiadala, aby bolo nariadené neodkladné opatrenie. Otec sa jej vyhráza, že deti zoberie a preto je potrebné upraviť práva a povinnosti rodičov. Má dôvodnú obavu, že nevrátenie detí sa môže opakovať a že otec bez jej vedomia zoberie so sebou maloleté deti do zahraničia a nevráti jej ich.

3. Odvolací súd, ktorý podľa § 362 CMP, príslušný rozhodnúť o návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia podaného v priebehu odvolacieho konania z dôvodov, ktoré sú vyššie uvedené dospel k záveru, že je potrebné vo veci najskôr skúmať, či je daná právomoc súdu rozhodovať o návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia.

4. Podľa § 161 ods. 1 CSP, ak tento zákon neustanovuje inak, súd kedykoľvek počas konania prihliada na to, či sú splnené podmienky, za ktorých môže konať a rozhodovať (ďalej len procesné podmienky).

5. Podľa § 161 ods. 2 CSP, ak ide o nedostatok podmienky, ktorý nemožno odstrániť, súd konanie zastaví.

6. V zmysle § 9 CSP, ak spor alebo vec nepatrí do právomoci súdu Slovenskej republiky, súd bezodkladne konanie zastaví.

7. Podľa čl. 7 ods. 2 druhá veta Ústavy Slovenskej republiky, právne záväzné akty Európskych spoločenstiev a Európskej únie majú prednosť pred zákonmi Slovenskej republiky.

8. Nakoľko ide o vec medzinárodným prvkom, vzťahuje sa na posúdenie právomoci súdu aj v prípade rozhodovania o návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia, nariadenie rady (ES č. 2201/2003 z 27. novembra 2003) o súdnej právomoci a uznávaní a výkone rozsudkov v manželských veciach a o veciach rodičovských práv a povinností, ktorým sa zrušuje nariadenie ES č. 1347/2000 a to konkrétne ustanovenie čl. 20, ktorý sa v rámci kapitoly o súdnej právomoci zaoberá podmienkami rozhodovania o predbežných opatreniach, vrátane ochranných opatrení. Podľa čl. 8 ods. 1 Nariadenia Brusel II.a, súdy členského štátu majú právomoc vo veciach rodičovských práv a povinností k dieťaťu, ktorý má obvyklý pobyt v tomto členskom štáte v čase začatia konania.

9. Podľa čl. 1 ods. 1 Nariadenia rady (ES č. 4/2009 z 18. decembra 2008) o právomoci rozhodnúť o práve uznávaní a výkone rozhodnutí a o spolupráci vo veciach vyživovacej povinnosti (ďalej len „nariadenia o výživnom“) sa toto nariadenie vzťahuje na vyživovaciu povinnosť vyplývajúci z rodinných vzťahov, príbuzenstva, manželstva alebo švagrovstva.

10. Podľa čl. 3 Nariadenia o výživnom, v členských vzťahoch je právomoc vo veciach vyživovacej povinnosti daná:

a/ súdu podľa miesta obvyklého pobytu odporcu, alebo

b/ súdu podľa miesta obvyklého pobytu oprávneného, alebo

c/ súdu, ktorý má podľa svojho právneho poriadku právomoc konať o osobnom stave, ak vec týkajúca sa vyživovacej povinnosti je spojená s týmto konaním, pokiaľ sa táto právomoc nezakladá výlučne na štátnej príslušnosti niektorého z účastníkov, alebo

d/ súdu, ktorý má podľa svojho právneho poriadku právomoc konať o rodičovských právach a povinnostiach, ak vec týkajúca sa vyživovacej povinnosti je spojená s týmto konaním, pokiaľ sa táto právomoc nezakladá výlučne na štátnej príslušnosti niektorého z účastníkov.

11. Podľa čl. 13 ods. 3 Nariadenia o výživnom, na účely tohto článku sa veci považujú za súvisiace, ak sú navzájom tak úzko spojené, že je vhodné ich prerokovať a rozhodnúť o nich spoločne a tak sa vyhnúť riziku nezlučiteľných rozhodnutí vydaných samostatných konaniach.

12. Podľa čl. 14 Nariadenia o výživnom, súdom členského štátu možno podať návrh na vydanie predbežných opatrení, vrátane ochranných opatrení, ktoré sú dostupné podľa právneho poriadku tohto štátu, aj keby podľa tohto nariadenia mali právomoc rozhodovať vo veci samej súdy iného členského štátu.

13. Vychádzajúc z vyššie citovaných zákonných ustanovení, ako i z návrhu matky je súd toho názoru, že obvyklý pobyt maloletého je v Y. republike. Je nesporné, vychádzajúc z návrhu matky, že táto až do 31. 01. 2020 žila v spoločnej domácnosti vo B. s otcom maloletého dieťaťa, a k presťahovaniu na W. došlo vo februári 2020 a to bez výslovného súhlasu otca, čo sama potvrdila, že niekoľkokrát sa snažil ju aj spolu s dieťaťom dostať naspäť do B.. Možno preto konštatovať, že k presťahovaniu maloletého na územie W. republiky nedošlo so súhlasom druhého rodiča a posledným zákonným spôsobom určené

bydlisko maloletého dohodou rodičov bolo vo B. v Y. a preto podľa čl. 8 bod 1 Nariadenia, má právomoc vo veci konať súd v Y. republike.

14. Podľa čl. 20 bod 1 Nariadenia rady ES č. 2201/2003, v nalievavých prípadoch nebránia ustanovenia tohto nariadenia súdom členského štátu prijať predbežné opatrenia, vrátane ochranných opatrení s ohľadom na osoby alebo majetok v tomto štáte, ktoré sú dostupné podľa práva tohto členského štátu, aj keby podľa tohto nariadenia mal právomoc rozhodovať vo veci samej súd iného členského štátu.

15. Vychádzajúc z dikcie čl. 20 Nariadenia Brusel II.a, v nalievavých prípadoch nebránia ustanovenia tohto nariadenia súdom členského štátu prijať predbežné opatrenia, vrátane ochranných opatrení, s ohľadom na osoby alebo na majetok v tomto štáte, ktoré sú dostupné podľa práva tohto členského štátu, aj keby podľa tohto nariadenia mal právomoc rozhodnúť vo veci samej súd iného členského štátu. Je zjavné, že toto ustanovenie sleduje účel nevyhnutnej, neodkladnej potreby a nutnosti vykonať určité konkrétne účinné opatrenia pri bezprostrednom a priamom ohrození dieťaťa alebo jeho majetku a to len za predpokladu, ak by neodkladne nemohol zasiahnuť súd, ktorému právomoc konať vo veci daného maloletého dieťaťa by inak prináležala. Z kontextu tohto ustanovenia je však zrejmé, že sa ním sledovalo pokrytie výnimočných prípadov, kedy by sa dieťa celkom zjavne ocitlo bez akejkoľvek starostlivosti a výchovy a bez neodkladného a okamžitého zásahu nepríslušného súdu členského štátu nestripaceho pre nalievavosť odklad, by dochádzalo k priamemu ohrozeniu dieťaťa na živote, či zdraví, prípadne by bol ohrozený zásadným spôsobom majetok dieťaťa. Nemožno predmetné ustanovenie vykladať natoľko široko, aby sa poprela účelovou aplikáciou práva úprava právomoci členského štátu príslušného na konanie jednoznačne upravená v čl. 8 ods. 1 Nariadenia Brusel II.a a obišlo tak rozhodné kritérium obvyklého pobytu dieťaťa.

16. Čl. 20 Nariadenia Brusel II.a nemožno vykladať takým spôsobom, ktorý by mohol slúžiť ako nástroj pre rodiča, ktorý protiprávne premiestnil dieťa na tom, aby predžil trvanie skutkovej situácie vzniknutej jeho protiprávnym správaním, alebo legitimizoval účinky takéhoto správania sa. Ako vyplýva zo samotného znenia čl. 20 ods. 1 Nariadenia Brusel II.a, súdy uvedené v tomto ustanovení môžu priznávať také predbežné alebo ochranné opatrenia, iba ak dodržia tri kumulatívne podmienky, teda že dané opatrenia musia byť nalievavé, musia byť prijaté vo vzťahu k osobám alebo k majetku nachádzajúcim sa v členskom štáte, kde sídli tento súd a musia mať dočasný charakter. Preto, keď nie je dodržaná jedna z týchto troch podmienok, znamená to, že na predmetné opatrenie sa nemôže vzťahovať čl. 20 ods. 1 Nariadenia Bruselu II.a.

17. Definícia pojmu nalievavosti obsiahnutá v uvedenom ustanovení sa týka tak situácie, v ktorej sa nachádza dieťa, ako aj praktickej nemožnosti podať návrh týkajúci sa rodičovských práv a povinností na súd príslušný na rozhodnutie vo veci samej. V predmetnom prípade je nesporné, že matka žije s maloletým dieťaťom na území W. republiky a tiež je nesporné, že jedna z osôb vo vzťahu, ku ktorej sa takéto opatrenie prijíma, teda otec, býva v inom členskom štáte, a nič nenaznačuje, že by sa nachádzal v členskom štáte, v ktorom sa matka maloletého domáha nariadenia neodkladného opatrenia, ktorým by maloleté dieťa bolo zverené do jej osobnej starostlivosti. Ako už bolo vyššie konštatované, čl. 20 ods. 1 Nariadenia Bruselu II.a sleduje pokrytie len výnimočných prípadov, keby sa dieťa celkom zjavne ocitlo bez akejkoľvek starostlivosti a výchovy. V danom prípade však starostlivosť o maloleté dieťa zabezpečuje matka a ako sama uviedla, otec maloletého bol dieťa navštíviť v lete v roku 2020, pričom sama vidí nalievavosť len v tom, že má obavu, že by maloletého syna zobral a už jej ho nevrátil. Toto sú však len jej subjektívne pocity, ktoré nie sú ničím doložené, pretože ako sama uviedla, otec v súčasnosti maloleté dieťa nenavštevuje. Za takéhoto stavu dospel súd k záveru, že v danom prípade nie je splnená podmienka nalievavosti navrhovaného neodkladného opatrenia. Výchova maloletého dieťaťa je zabezpečovaná matkou a preto súd je toho názoru, že sa nejedná o situáciu, ktorá by vyžadovala bezprostredný zákrok tak, ako vyplýva z čl. 20 Nariadenia. Podľa názoru súdu, by mal právomoc súd W. republiky vydať predbežné opatrenie, len ak by boli v danej veci splnené súčasne všetky tri podmienky uvedené v čl. 20 Nariadenia Brusel II.a, pričom podmienka nalievavosti predbežného opatrenia z vyššie uvedených dôvodov splnená nebola.

18. V súvislosti s otázkou právomoci súdov Slovenskej republiky v časti konania o určení výživného na maloletého, súd dospel k záveru, že právomoc Slovenského súdu nie je daná ani v tejto časti konania. Vzhľadom na čl. 13 ods. 3 Nariadenia o výživnom je možné dospieť k záveru, že právomoc súdu rozhodovať o výživnom možno založiť v zmysle čl. 3 písm. d/ Nariadenia o výživnom, nakoľko v kontexte

uvedeného návrhu na určenie výživného pre dieťa je vedľajším návrhom v konaní o úpravu výkonu rodičovských práv a povinností, na ktoré konanie sú právomocné sudy v danom prípade sudy v Y. a teda aj v časti o výživnom má právomoc v posudzovanej veci rozhodovať Y. súd. Inak povedané, návrh matky o určenie výživného na maloletého v danom prípade nie je možné podriaďiť po čl. 3 písm. d/ Nariadenia o výživnom, nakoľko hlavné pojednávanie, t. j. konanie o úprave práv a povinností k maloletému, v W. republike nie je možné viesť vzhľadom na nedostatok právomoci konať a rozhodovať vo veci a teda ani konanie odvodené od hlavné konania, t. j. konanie o výživnom nie je možné viesť v danom prípade pred W. súdom.

19. Podľa čl. 17 Nariadenia rady ES Brusel II.a, ak sa začalo konanie na súde členského štátu vo veci, v ktorej podľa tohto nariadenia nemá právomoc konať, a ktorá patrí podľa tohto nariadenia do právomoci súdu iného členského štátu, súd aj bez návrhu vysloví, že nemá právomoc konať.

20. Nakoľko súd mal za preukázané, že neboli splnené súčasne všetky tri podmienky predpokladané v čl. 20 Nariadenia Brusel II.a, prijal záver, že nemá právomoc vo veci návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia konať a rozhodnúť a preto v súlade s čl. 17 Nariadenia rady Brusel II.a vyhlásil, že nemá právomoc vo veci konať a s poukazom na § 9 ods. 1 CSP podľa ust. § 161 ods. 2 CSP konanie zastavil.

Toto rozhodnutie bolo prijaté odvolacím senátom pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP).

Dovolanie sa podáva v lehote 2 mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii; ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP); dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde (§ 427 ods. 2 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP); povinnosť podľa ods. 1 neplatí, ak je
a/ dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
b/ dovolateľom právnická osoba, jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná, má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa

c/ dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za neho koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa (§ 429 ods. 2 CSP).

Ak povinný dobrovoľne nesplní, čo mu ukladá vykonateľný exekučný titul, môže oprávnený podať návrh na nariadenie výkonu rozhodnutia (§ 376 ods. 1 CMP). Súd môže nariadiť výkon rozhodnutia aj bez návrhu (§ 376 ods. 2 CMP).

Ak povinný dobrovoľne nesplní, čo mu ukladá vykonateľné rozhodnutie ani na základe výzvy na plnenie podľa § 379 ods. 1 a 2 CMP, môže mu súd uložiť pokutu do 1.000 eur (§ 382 ods. 1 CMP) a to opakovane za každé porušenie povinností vyplývajúcej z rozhodnutia (§ 382 ods. 1 CMP).

Ak výzva súdu na dobrovoľné splnenie povinnosti zostane bezvýsledná, a ak to povaha veci pripúšťa, súd môže rozhodnúť o tom, že príslušný štátny orgán zastaví výplatu rodičovského príspevku povinnému podľa osobitného predpisu a prídavku na dieťa a príplatku k prídavku na dieťa povinnému podľa osobitného predpisu (§ 383 ods. 1 CMP).

Ak úkony a opatrenia súdu smerujúce k dobrovoľnému splneniu povinnosti zostali bezvýsledné, súd výkon rozhodnutia uskutoční (§ 384 ods. 1 CMP).